

Publiekssamenvatting Annual Implementation Report 2018

Dit Annual Implementation Report (AIR) rapporteert over de voortgang van het Operationeel Programma van het Europees Sociaal Fonds (ESF) 2014-2020 voor het uitvoeringsjaar 2018. ESF 2014-2020 is gestart met het publiceren van de subsidieregeling ESF 2014-2020 op 31 maart 2014. Nederland heeft gekozen voor een geconcentreerde inzet van de beschikbare middelen op de volgende twee thema's:

- *Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie*
- *Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit*

ESF wordt bij het eerste thema ingezet om de jeugdwerkloosheid terug te dringen en om te investeren in de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deelnemers krijgen extra ondersteuning bij het behalen van een startkwalificatie en bij het vinden van een baan. Bij het tweede thema wordt ingezet op meer mensen langer en productief aan het werk houden en op leeftijdsbewust personeelsbeleid.

In de AIR zijn de data opgenomen die betrekking hebben op de financiële realisatie op de drie prioritaire assen van het Operationeel Programma (OP) in 2018. De vierde prioritaire as betreft de Technische bijstand, bedoeld voor de uitvoering van het programma. Daarnaast wordt gerapporteerd over diverse andere indicatoren en over in welke mate de doelstellingen uit het OP behaald zijn.

Prestatiekader

Belangrijk in dit verslagjaar is het zogenaamde prestatiekader. De mijlpalen binnen dit kader dienen op het peilmoment van eind 2018 voor minimaal 85% te zijn behaald. Lidstaat Nederland heeft in het OP zeven mijlpalen vastgelegd binnen het Prestatiekader. Voor zes van de mijlpalen is per einde 2018 een realisatie behaald van (minimaal) 100%. Alleen voor PF3 (budget binnen prioritaire as 2 welke opgenomen is in een uitgavenstaat die is aangeboden aan de EC), geldt dat er een realisatie van 95% is behaald. Dit betekent dat de prioritaire assen realiseren zoals voorzien en dat er op basis van de beoordeling van dit prestatiekader geen verschuivingen hoeven plaats te vinden voor wat betreft de inzet van ESF-middelen.

Prioritaire as 1: "Actieve Inclusie: Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie"

Deze prioritaire as is gericht op actieve inclusie van kwetsbare groepen, zoals jongeren, ouderen, arbeidsbelemmerden, (ex-) gedetineerden, leerlingen van Pro/VSO scholen, statushouders en werklozen die langer dan 6 maanden op zoek zijn naar een baan. Het Nederlandse uitgangspunt is dat opleiding en werk de beste instrumenten zijn om armoede te voorkomen. Daarom richt de regering zich bij het bevorderen van sociale inclusie op het vergroten van werkgelegenheid en inzetbaarheid en op ondersteuning bij het vinden van betaald werk. Op die manier wordt de arbeidsparticipatie verhoogd, zoals ook is opgenomen in de landelijke aanbeveling voor Nederland in 2013, en wordt tegelijkertijd armoede bestreden.

Er is daarbij gekozen voor een zo breed mogelijke doelgroep van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Vanaf begin 2016 is de doelgroep expliciet uitgebreid met statushouders. In de periode 2016 tot en met 2018 is een forse stijging te zien in het aantal ingestroomde statushouders. Van de deelnemers aan gemeentelijke projecten blijkt 8% statushouder te zijn.

De toegevoegde waarde als gevolg van ESF uit zich vooral in kwaliteitseffecten in de vorm van intensievere begeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In geval van de gemeentelijke projecten is daarnaast sprake van volume-effecten, omdat meer klanten bereikt

worden met de bestaande activiteiten. Voor deze doelstelling is in de programmaperiode € 363,1 mln. beschikbaar.

Deze investeringsprioriteit heeft twee specifieke doelstellingen:

- Doelstelling 1: Bevorderen van arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
- Doelstelling 2: Sociale innovatie en transnationale samenwerking

Doelstelling 1

Iedere arbeidsmarktregio (AMR) voert per tranche twee projecten uit: 1) een project gericht op de gemeentelijke doelgroepen en 2) een project gericht op de doelgroep (ex-) leerlingen VSO/PrO.

In 2018 is voor (ex)leerlingen van VSO/PrO-scholen aan 5 projecten voor ruim € 5,5 mln. subsidie verleend. De verleningen hadden nog betrekking op aanvragen uit het tijdvak 2017.

Aan het ministerie van Justitie & Veiligheid (J&V) is voor de doelgroep ex-gedetineerden in 2018, verdeeld over 2 projecten, voor ruim € 18,4 mln. verleend.

In 2018 zijn de eerste 19 gemeentelijke projecten (AMR-projecten) vastgesteld voor een bedrag van bijna € 32 mln.. Er zijn daarnaast 30 projecten vastgesteld voor een totale subsidie van ruim € 22,2 mln. die zich op de leerlingen van het PrO/VSO (PrO/VSO) richten. Het betreft hier projecten uit het aanvraagtimeframe 2014. Er zijn twee projecten van het ministerie van J&V in een betaalaanvraag vastgesteld in 2018. Dit zijn de projecten uit het aanvraagtimeframe 2014 en 2015. De beide projecten samen zijn vastgesteld voor in totaal € 13,1 miljoen subsidie.

Deelnemers

In 2018 hebben ruim 40.000 deelnemers deelgenomen in een traject. Tot en met 2018 zijn er in totaal ruim 517.000¹ deelnemers bereikt in het kader van Actieve Inclusie. 486.000 deelnemers daarvan hebben een traject gevolgd binnen een gemeentelijk of VSO/PrO project. Zowel binnen het project van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) als binnen de projecten van J&V hebben daarnaast nog eens elk ruim 15.000 deelnemers een traject gevolgd. In ruim 41% van het totaal betrof het een jongere (deelnemer jonger dan 25 jaar). Ruim 8% van de bereikte deelnemers is ouder dan 54 jaar.

Binnen de projecten zijn ruim 3.600 deelnemers begeleid die dakloos waren. In ruim 35% van de trajecten betrof het deelnemers met een migranten-, dan wel een buitenlandse achtergrond.

Binnen de projecten van de arbeidsmarktregio's en de PrO/VSO-scholen hebben tot en met 2018 ruim 87.000² deelnemers een traject afgerond en binnen 4 weken na afronding betaald werk gevonden. In die zelfde periode zijn er ruim 92.000 deelnemers die binnen 12 maanden na afloop van het individuele traject betaald werk hebben gevonden.

Voor het project van UWV hebben respectievelijk 6.315 binnen 4 weken na afronding traject een baan kunnen vinden en ruim 6.415 deelnemers binnen 2 maanden na afloop traject.

Binnen het project van DJI zijn er ruim 2600 deelnemers die binnen 4 weken na beëindiging van de detentie werk hebben gevonden dan wel een opleiding zijn gaan volgen.

Doelstelling 2

Voor doelstelling 2, Sociale innovatie en transnationale samenwerking (SITS), is in de programmaperiode in totaal ruim € 5,3 mln. beschikbaar voor gemeentelijke projecten. Het tijdvak voor SITS staat open sinds juni 2015 en sluit op 31 december 2019, tenzij de maximaal te verlenen subsidie eerder is beschikt. In 2018 is er, verdeeld over 10 projecten, voor bijna € 1,7 mln. subsidie verleend.

Er is in 2018 voor een bedrag van bijna € 127.000, één project van SITS vastgesteld.

¹ Berekend volgens de Europese definitie; een deelnemer die meerdere trajecten per project volgt, dan wel in meerdere opvolgende projecten voorkomt, wordt meerdere keren in het resultaat meegeteld.

² Op basis van unieke deelnemers.

Prioritaire as 2: "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Actief en gezond ouder worden"

De specifieke doelstelling binnen prioritaire as 2 is het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden. Deze projecten zijn gericht op het inwinnen van deskundig advies op het gebied van duurzame inzetbaarheid door arbeidsorganisaties. Voor deze doelstelling is in de programmaperiode € 101,6 mln. beschikbaar.

Binnen deze as zijn twee sub-regelingen opengesteld. De regeling Duurzame Inzetbaarheid - bedrijven en instellingen (DI) richt zich op arbeidsorganisaties, onder andere binnen het midden- en kleinbedrijf. De regeling Duurzame Inzetbaarheid Regio's en Sectoren (DIS) richt zich op aanvragers die regio's en sectoren vertegenwoordigen.

DI

In 2018 is tweemaal een tijdvak opengesteld voor DI. Cumulatief tot en met 2018 bedraagt het totaal verleende bedrag, over de drie tijdvakken, bijna € 86,7 mln.

Er zijn in 2018 1.680 DI-projecten vastgesteld, wat overeenkomt met een bedrag van ruim € 13,3 mln. subsidie. Cumulatief t/m eind 2018 bedraagt het totaal aantal vastgestelde projecten bijna € 38 mln.

DIS

Voor projecten van DIS is in 2018 aan 39 projecten subsidie verleend voor een bedrag van ruim € 6,5 mln. Er zijn tot en met 2018 nog geen projecten vastgesteld.

Prioritaire as 3: "Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit: Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven"

Dit thema is erop gericht de specifieke problemen van de grootste vier steden van het land, de G4, op het gebied van werkloosheid vanuit een geïntegreerde aanpak te benaderen. Het gaat hierbij met name om de 'mismatch' tussen vraag en aanbod van arbeid. Daarom is voor deze steden gekozen voor geïntegreerde territoriale investeringen (GTI's) in samenwerking met EFRO (Kansen voor West II). Het zorgt voor een gezamenlijke aanpak van de arbeidsmarktproblematiek langs meerdere wegen. Vanuit EFRO wordt de 'mismatch' op de arbeidsmarkt aangepakt vanuit de vraagzijde van werkgevers en ESF wordt ingezet op de toeleiding naar arbeid van werkzoekenden in de G4 uitgaande van die vraag en behoeften van werkgevers.

De GTI's bewerkstelligen dat er over beleidsvelden heen naar de problematiek wordt gekeken. Het programma beoogt te stimuleren dat kennisinstellingen, bedrijven en overheid elkaar beter vinden. De geïntegreerde aanpak zorgt voor meer wederzijds begrip en mogelijk voor een beter gemeentelijk beleid op deze thema's.

De regeling heeft twee aanvraagtijdvakken gekend. Het beschikbare ESF-budget voor deze programmaperiode van € 25,1 miljoen is hiermee volledig verleend. Tot en met 2018 is nog geen subsidie voor GTI-projecten vastgesteld.

Deelnemers

Tot en met 2018 zijn er in totaal ruim 31.000 deelnemers bereikt binnen de projecten van GTI. In bijna 13% van het totaal betrof het een jongere. Ruim 10% van de bereikte deelnemers behoort tot de categorie oudere deelnemer (ouder dan 54 jaar).

Prioritaire as 4: "Technische bijstand"

De Technische bijstand wordt gebruikt voor de bekostiging van de activiteiten van de Managementautoriteit. Voor technische bijstand is in de programmaperiode 2014-2020 in totaal € 20,4 mln. beschikbaar.

Horizontale thema's

De bevordering van de gelijkheid van vrouwen en mannen en de bevordering van gelijke kansen en non-discriminatie (GKND) is een horizontale doelstelling voor het ESF-programma. De Management Autoriteit (MA), i.c. Uitvoering Van Beleid (UVB), besteedt in zijn contacten met de aanvragers gedurende de gehele programmaperiode aandacht aan dit thema. Binnen de projecten wordt aandacht besteed aan het creëren van gelijke kansen voor iedereen, dus ongeacht geslacht, culturele achtergrond, godsdienst/ levensovertuiging, politieke gezindheid, handicap of chronische ziekte, leeftijd, seksuele gerichtheid, burgerlijke staat of nationaliteit. Dit thema is onverminderd belangrijk, met name op het gebied van toeleiding naar de arbeidsmarkt. De centrumgemeenten van de AMR's hebben in hun aanvraag en eindverantwoording vastgelegd hoe zij deze doelstelling willen realiseren dan wel hebben gerealiseerd. Voorbeelden hiervan worden op de speciaal hiervoor ontwikkelde pagina's op de website van de MA gepresenteerd en zijn direct te benaderen via www.durfdoeivers.nl.

Onderzoeksbureau Bartels heeft in 2017 in het Eindrapport verdiepend onderzoek ESF Actieve Inclusie aandacht besteed aan de activiteiten op het gebied van GKND (pp 46-50). Bartels concludeert, dat de activiteiten in het kader van het thema een kleine bijdrage hebben geleverd aan de bewustwording over GKND onder de aanvragers. De aanbeveling om meer activiteiten te ontplooiën richting werkgevers is meegenomen in de opdracht aan het gespecialiseerd bureau voor 2018 tot 2021.

In 2019 zal in het verdiepend onderzoek ESF Actieve Inclusie aandacht besteed worden aan de activiteiten op het gebied van GKND om de in 2018 uitgevoerde bustour en trainingen te evalueren. De uitkomsten van de evaluatie worden gebruikt om deze activiteiten nog beter af te stemmen op de behoefte van klantmanagers.

Het Evaluatieplan ESF 2014-2020

Het evaluatieplan heeft als doel om inzicht te krijgen in de effecten van het ESF, het evalueren van de doelstellingen van het OP 2014-2020, het verbeteren van de kwaliteit van de evaluaties en om te voldoen aan de Europese richtlijnen.

De uitvoering van het evaluatieplan ESF loopt volgens planning. De evaluatie voor de regeling DI en de evaluatie van de implementatie en uitvoering ESF Actieve Inclusie zijn al afgerond evenals de evaluaties van de regelingen Sociale Innovatie en Transnationale Samenwerking (SITS) en Geïntegreerde Territoriale Investerings (GTI). Het jaarlijkse onderzoek naar het ESF Actieve Inclusie loopt ook de aankomende jaren door.

Rapport SITS, Evaluatie van processen en tussentijdse Resultaten van het ESF-programma SITS

Het SITS-programma richt zich op sociale innovatie en/of transnationale samenwerking. Het gaat daarbij met name om het ontwikkelen en het op grotere schaal toepassen van innovatieve oplossingen voor de aanpak van sociale behoeften. De centrale probleemstelling van de tussentijdse evaluatie SITS, in 2018 uitgevoerd, was welke lessen er konden worden getrokken ten aanzien van de inhoud van de subsidieregeling en uitvoeringspraktijk voor het huidige en de volgende programmaperiode.

De MA heeft naar aanleiding van het evaluatierapport meerdere verbetermaatregelen getroffen:

- Om in de behoefte te voorzien voor uitwisseling van informatie en kennis, zijn op de website van de MA de eindproducten van de eerste afgeronde projecten geplaatst.
- Ter verbetering van de duidelijkheid en transparantie van de regeling is een document opgesteld over aandachtspunten bij de eindcontrole. Dit document wordt aan alle aanvragers in de eindfase toegestuurd.

Voorlichtings- en publiciteitsmaatregelen voor de fondsen die in het kader van de communicatiestrategie zijn uitgevoerd

De voorlichtingsactiviteiten uitgevoerd in 2017 en 2018 zijn gericht op (potentiële) subsidieaanvragers en uitvoerders en omvatten alle fasen in het subsidieproces: van aanvraag tot en met de vaststelling van de einddeclaratie.

Voorlichtings- en publiciteitsmaatregelen

De MA zette in 2017 en 2018 een mix van communicatiemiddelen in om de communicatieactiviteiten voor het ESF (Actieve inclusie, DI, GKND) vorm te geven.

Voorbeelden van ingezette middelen zijn regionale informatiebijeenkomsten, waarvan er in 2018 vier zijn georganiseerd. Deze bijeenkomsten werden door alle AMR's en centrumgemeenten bezocht. Sinds 2015 worden er kennisbijeenkomsten gehouden voor aanvragers, die technische en inhoudelijke elementen uit de subsidieregeling willen bespreken. Tijdens deze bijeenkomsten worden ook goede voorbeelden en ervaringen gedeeld. In 2017 en 2018 zijn er in totaal acht bijeenkomsten gehouden. In het kader van het bevorderen van GKND zijn samen met campagnebureau BKB gesprekken met de gemeenten gevoerd. BKB heeft, naast het voeren van gesprekken om 'best practices' op te halen en te publiceren op de website durfdoedivers.nl, een 'Durf, doe, divers: Gelijke Kansen in de Regio'-tour georganiseerd..

Het 60-jarig bestaan van het ESF is passend gevierd tijdens het ESF-event van 8 november 2017. Mevrouw Tamara van Ark maakte daar haar publieke debuut als kersverse staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Zij reikte dat jaar maar liefst vier prijzen uit aan ESF-projecten. In 2018 werd het wedstrijdconcept uit 2017 gecontinueerd. Tijdens beide 'events' waren die jaren vooral meer mensen uit de doelgroep, aanvragers en stakeholders van SZW aanwezig om elkaar te ontmoeten.

De website van de MA blijft voor ESF het belangrijkste communicatiekanaal. In 2018 is al het beeld- en fotomateriaal op de website vervangen door nieuwe foto's van (met name) ESF-projecten. Het geeft een diverse kijk op bijzondere projecten en zet ESF-deelnemers in de 'spotlights'.

In 2017 en 2018 verscheen de digitale nieuwsbrief "Europees Sociaal Fonds in actie" zeven keer. De nieuwsbrief wordt verzonden naar ongeveer 3.600 abonnees en is te lezen op de website. In de artikelen staan de aanvrager en de projectdeelnemer centraal.

Op de 'single webportal' europaomdehoek.nl zijn de verschillende websites van de verschillende Managementautoriteiten met alle informatie over de structuurfondsen in Nederland te vinden. Het ministerie van Economische Zaken beheert deze website. De MA plaatst jaarlijks ongeveer 30 goede ESF-projecten op deze website en allerlei nieuws over ESF.

ESF in de media

In de pers was vooral aandacht voor het jaarlijkse "ESF-event", dat in het teken stond van het 60-jarig bestaan van het ESF. Daarnaast was er aandacht voor de regeling DI.

Er zijn zo'n 35 artikelen verschenen over het ESF. De tendens is informatief en de artikelen hadden een positieve toon. Zoals elk jaar was er weer aandacht voor het "ESF-event", dat in november is gehouden, waaronder een positief verhaal op europa.nu met de titel 'Zes decennia lang investeren in mensen'. Enkele media maakten melding van het 60-jarig bestaan van het ESF.

Het CBS bracht in oktober een dashboard uit met de resultaten van de uitvoering van het ESF in Nederland in de periode 2014-2017. De website Binnenlandsbestuur.nl publiceerde eind mei het artikel 'ESF en EFRO op de schop', waarin het streven naar meer cohesie tussen 7 Europese fondsen is beschreven.